

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm V. Pastoralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

betur in §. *Aequè Inſtit. de Act.* quamobrem frequens eſt in beneficialibus & ſimilibus iuribus, ut cum poſſeſſorio cumuletur petitorium, ſicuti & in hoc cap. videre eſt, quòd Subdiaconus epiſcopatu ſuo ſpoliatus, non tantùm petiuerit ſe in poſſeſſionem reſtitui, ſed inſuper etiam contra Diaconum aduerſarium declarari; jus epiſcopatus ex electione & confirmatione ſibi competere, Diacono jus nullum competere: ita notat *gl. hic. verb. Tam petitorium. Panorm. n. 9. Bartol. in l. Naturaliter. §. Niſi. ff. De acquirend. Poſ. ſeſſ.*

SYMMARIUM.

1. Sententia lata pro ſpoliato in poſſeſſorio quo ad principalem quidem effectum corrumpit, ſi poſtmodum in petitorio contraria illi ſententia feratur, non autem quo ad effectus aliquos ſecundarios.
2. Si Electio canonica non eſt, irritari etiam debet confirmatio.
3. Electio ſeu inſtitutio ad Prælaturam, vel Beneficium duplici modo impugnari poteſt.
4. De illis tantùm que ſunt deducta in iudicium cognoscere ac pronuntiare debet Iudex, niſi ſit ſupremus, aut nouum inquisitionis proceſſum ex officio inſtituere velit.

Nota I. De Cauſa poſſeſſorij, priùs iudicem ſententiam ferre oportet, & poſtea de cauſa petitorij, ita dixi in cap. *preced.* Quæritur, quem effectum habeat ſententia lata pro ſpoliato in poſſeſſorio. Si ſequens ſententia ſuperpetitorio eidem cõtraria eſt.

1. **R**eſpondeo & dico 1. Quoad principalem effectum ſuperatur & corrumpit ſententia poſſeſſorij ſeu de reſtitutione faciendâ, cum executioni mandari non debeat, quia obſtat defectus notorius proprietatis.

Dico 2. Alios ſecundarios effectus habere poteſt verbalis adjudicatio poſſeſſionis; videlicet quoad expenſas & fructus reſtituendos ſpoliato, ſi in bonæ fidei poſſeſſione fuerat, *vti hic gl. notat verb. Reſtituendum. Panorm. n. 7.*

2. **N**ota II. Si electio Canonica non fuit,

etiam confirmatio irritari, ſeu irrita iudicari debet. Ita colligitur ex hoc capitulo, & docet *gl. hic verb. Confirmatur gl. in c. Si Confirmationem. 39. verb. Infirmari, de elect. in 6.*

Nota III. Duobus modis, poteſt aliquis electionem, confirmationem, aut inſtitutionem alterius in Prælatura aut beneficio oppugnare, vel duntaxat ut electus aut proviſus remoueat, tum ſufficit ei probare, minùs canonicè electum aut inſtitutum eſſe, oſtendendo defectum formæ aut vitium perſonæ; vel ut aduerſario remoto, ſibi beneficium adjudicetur, tum probare inſuper debet jus electionis aut confirmationis ſuæ, alioqui iudicabitur neutri competere, & iſte eſt Caſus huius cap. *Quia*, ut integra electio appareat, ex utraque parte receptæ ſunt reſtitutiones ſuper electione, & cum neutra electio canonica reperiretur, utraque caſſata fuit.

Nota IV. De ea re iudex pronuntiare debet, quæ in iudicium deducta, & ab ipſo cognita eſt. *l. De qua re. 74. de iudic.* Quia ſententia conformis eſſe debet libello ac petitioni. Quæ verò in iudicium deducta non ſunt, de jis iudex cognoscere ac pronuntiare non debet, niſi ſit ſupremus, ut limitat *Panorm. n. 9.* Nam is ex plenitudine poteſtatis etiam partibus non petentibus jus dicere poteſt; deinde quilibet iudex ex deductis in iudicium aut confeſſione Rei, occasionem ſumere poteſt, novum ex officio inquisitionis proceſſum inſtituendi,

CAPITVLVM V.

Pastoralis.

PARAPHRASIS.

Aliquis ſpoliatus, coram iudice apprensus, interrogatur, quo iudicio experiri malit, ipſe ſtatim libellum offert, de proprietate ſpoliationis nulla factâ mentione, ſed cum in cauſa proceſſum eſſet, ſuper poſſeſſorio novũ iudicium inchoare nititur, quid iudici agendum? *Reſp. Innoc. III.* Si iudicio de proprietate, ſiue rei vendicatione actum ſit, ſed necdum allegatio-

nibus renuntiatum, & in causa conclusum, posse annecti iudicium possessionis adipiscendæ, aut recuperandæ, cum Casareo iure statutum sit, eum qui fundum vendicauerit, pendente hoc iudicio, interdictum *Vnde vi*, si spoliatus fuerat, intentare posse, quod tamen de interdictis *Vti possidetis*, & *utrobique* sunt possessionis retinendæ, dici nequit, cum ea antecedant petitorium iudicium, & simul cumulari non possint.

Ceterum si in iudicio petitorio seu proprietatis allegationibus renuntiatum, & conclusum sit, aliudque non restet, nisi ut iudex sententiam ferat, tum possessorium immisceri non debet, nisi iudici ex certâ causâ id expedire visum fuerit, veluti si ex perspicuis indiciis appareat iniquitas spoliatoris, & quod spoliato probandi dominium subtraxerit facultatem, aut si alia causa æqua iudicem mouerit, ut etiam post conclusionem in causa iudicium possessorium immisceri patiatur.

S Y M M A R I V M.

1. Spoliatus, de actione, quâ velit experiri, informari debet.
2. Cui causa proprietatis delegata est, potest etiam de possessorio adipiscendæ vel recuperandæ cognoscere, si coram eo Actor possessorium hoc cumulare velit: neque tamen de causa proprietatis cognoscere potest, vi scilicet delegationis, cui possessoris causa tantum delegata est.
3. Citatio ad unam causam, potest presenti postmodum offerri etiam alia causa, vel actio.
4. Agens petitorio, cum hoc ipso non renuntiet possessorio adipiscendæ aut recuperandæ, potest cumulare possessorium priusquam in causa conclusum est.
5. Quando verò in causa conclusum iam est, ordinariè non admittitur Actor ad possessorium, nisi causa equitas præsertim in possessorio recuperandæ aliud suaderet.
6. Quod si sententia lata jam sit contra Actorem in petitorio, adhuc tamen ad possessorium admittitur, si in petitorio tantum succubuit, quia dominium probare non

potuit; non autem, si ita succubuit, ut Dominium reo competere iudicatum sit.

7. Agens petitorio in rebus corporalibus renuntiare censetur iudicio possessorio retinenda.
8. Nisi per alium ignorans tamen possideat.
9. Vel nisi amissâ quidem naturali, civilem adhuc tamen possessionem retineat.
10. In iuribus tamen & seruitutibus potest cum possessorio retinenda confessoria aut negatoria in rem actio cumulari.

NOta I. Si quis coram iudice queratur se spoliatum esse, non idèò apparet, quâ actione experiri velit, vtrum interdicto recuperandæ, an rei vindicatione, an conditione ex *l. Si quis in tantam* &c. *Cod. Vnde vi*, an denique actione iniuriarum, quam obrem à iudice interrogandus est, aut iubendus libellum formare, ex cuius conclusione appareat, quid petat, & intendat.

Queritur hoc loco si causa proprietatis iudici delegata sit, & Actor coram eo cumulare velit possessorium adipiscendæ vel recuperandæ, vtrum delegatus de eo cognoscere possit, negant multi Legistæ in *l. 3. C. Si autem non competente informatione. Zasius & Bald. n. 14.* sed contrarium rectè continet *gl. hic. verb. Requisitus. Ioan. Andr. n. 11. Panorm. n. 10.* Ratio est, quia causæ istæ sunt connectæ, ita ut iudicium proprietatis commodè tractari ac definiti non possit, nisi præcedente aut coniuncto iudicio possessionis. *Ad leg. 3.* Resp. Eam magis fanere nostræ sententiæ, nam ibi dicitur, si iudex delegatus super proprietate de causa possessionis tantum pronuntiavit v. g. pro possessore, quod nihilominus Actor, qui in possessorio succubuit, petitorium intentare possit, uti docet *Bart. in l. Naturaliter. §. Nihil. ff. De acquir. possess.* Ceterum si cui causa Possessorij delegata sit, v. g. ut super molestationibus & infestationibus cognoscat, is de causa proprietatis vi huius delegationis cognoscere nequit. Vti docet *gl. recepta. inc. 1. verb. indistinctè. de sequestratione possessionis.*

NOta II. Tametsi aliquis citatus sit ad unam causam, potest tamen ei præfenti offerri

ferri alia causa seu actio, nam citatio tendit ad presentiam exhibendam, igitur si praesens aliquis sit, in iudicio opus non est alia citatione, ita notat *Panorm. hic n. 7.*

4 Nota III. Qui agit iudicio petitorio, seu rei vindicatione, non ideo censetur renuntiare possessorio adipiscendae aut recuperandae, quare cumulando possessorium, priusquam in causa conclusum sit, suspendere potest petitorium, ita etiam habetur in *l. Cum fundum. 18. §. Cum qui. ff. de vi. Et Clem. unica. h. t. videlicet, si contra Titium instituiti actionem vindicationis, sed in progressu litis animaduertens difficilem tibi esse Domini probationem, obicias, Titium possessionem violenter occupasse, & ad hoc probandum te offeras, audiendus es, ut interim differatur petitorium iudicium, quia si probaueris spoliationem, restituendus eris etiam non probato Dominio. Similiter in interdicto possessionis adipiscendae; Si quis petitionem hereditatis intentauit ex testamento, sed valorem testamenti difficulter se probaturum animaduertit, petere potest summarie ac de plano, ut possessio hereditatis ei adiudicetur, & hac ratione onus probandi inualiditatem testamenti in eum reiciatur, qui pro haerede ab intestato possidet.*

5 Ceterum postquam conclusum est in causa, ut statim ferenda sit sententia absolutoria Rei, quia actor succubuit in petitorio, tum ordinariè non admittitur ad possessorium, nisi propter aequitatem ex iusta causa: & quidem frequentius in iudicio recuperandae admittitur actor ad probandam violentam occupationem, in eum finem, ut onus probandi proprietatem in inuaforem aduersarium reiciatur; juxta *cit. l. Cum fundum. §. Eum qui. ubi Bart. n. 17.* Idque propter odium spoliantis, uti notauit glossa in *cit. Clem. vn. verb. spoliantis*, ubi ait, quod propter odium spoliantis transire licet à petitorio ad possessorium.

6 Sed quid si sententia lata sit in petitorio contra actorem, admittetur ne ad possessorium? affirmat *gloss. hic verb. Causa.* et si aliquis succubuit, inquit, in iudicio

proprietatis, adhuc post sententiam accedere potest ad possessorium, & è contrario; sunt enim diuersa & separabilia iudicia, juxta *cit. §. Nihil commune.* Verum hoc intelligi debet, si actor succubuit in petitorio solum, quia jus seu Dominium probare non potuit, tunc enim ei obiici nequit defectus notorius proprietatis repellens à iudicio possessorio, quia non sequitur, actor defecit in probatione, seu probare non potuit, ergo nullum ei jus competit. Alia verò ratio est, si ita succubuit, ut pro Reo seu possessore pronuntiatum sit, Dominium ipsi competere, tunc agenti possessorio adipiscendae obstat exceptio rei iudicatae super proprietate, seu quod eodem recidit, defectus notorius proprietatis, ut bene not. *Bart. loc. cit. n. 16. Panorm. hic n. 27. Molin. tr. 2. de Iustit. disp. 16. n. 6.* dicens, quod haeres post aditam hereditatem petens possessionem alicuius rei, quae mortis tempore ad defunctum pertinebat, à possessore repelli possit exceptione sibi competentis domini, si vel id notorium sit, vel in continenti probari queat. Ratio est, cum enim Domino rei suae vindicatio competat, ideo frustra agis contra eum iudicio possessorio, ut rem tibi tradat, quando, postquam tradidit, denuò ipsi reddibenda est. Idem est dicendum de iudicio possessorio recuperandae, quod intentari non possit propter notorium defectum proprietatis, postquam res iudicio petitorio spoliatori adjudicata fuit; quamuis contrarium senserit *Dinus in regul. 73. n. 3. in 6. arg. l. Si quis in tantam 7. C. Unde vi. ubi statuitur, quod violenter inuadens possessionem, puniendus sit, ita ut si res sua fuit, eius dominio priuetur, & spoliato acquiratur, si sua non sit, sed aliena, tum non tantum rem restituere teneatur, sed etiam eius aestimationem, sed facilis est Responsio, hanc actionem seu conditionem ex ista l. non negari spoliato, si eam intentare velit, postquam in petitorio succubuit, sed hoc tantum dicimus, eum qui in possessorio ita succubuit, ut possessori Domini-*

nium adiudicatum sit, non posse intentare iudicium possessorium, quia proprietates absorbet possessorium, ita ut competere non possit ei, quem constat non esse Dominum, nec aduersus eum, quem rei Dominum esse constat. Denique agenti possessorio retinendæ, tum demum obstat exceptio rei iudicatæ aut Domini competentis Reo conuento, si etiam ipse possessionem rei vendicet sibi, ita ut probationes pares esse videantur, hoc casu in possessorio iudicio vincere debet is qui Dominus esse creditur, seu cuius possessio iustior esse videatur, ut docet *Bart. in cit. loco n. 1. & 3. Parnorm. hic. n. 27.*

9 Nota IV. Qui agit iudicio petitorio in rebus corporalibus, eo ipso censetur renuntiare iudicio possessorio retinendæ. Ratio est, quia possessorium retinendæ & petitorium aduersantia sunt, & simul consistere non possunt, ut diximus in *c. 2. aduert. 2. h. t.*

8 Limita I. Si quis petitorium intentans, nesciat se in possessione esse, quia alius v. g. officialis ipsius nomine possidet; qui postquam rescuerit cumulare potest possessorium retinendæ, cum ei renuntiare non voluerit, quippe ignorans, ut bene notat *gl. in cit. l. Naturaliter.*

9 Limita II. Cum ead. gl. & Bartolo n. 19. si non utramque possessionem, naturalem videlicet & civilem retineas, sed amiseris naturalem, quam aliquis v. g. precario à te tenet, nec restituere vult, & idè turbat & impedit civilem. Item si quis te absente clam inuaserit naturalem possessionem, idè eoque civilis etiam tua possessio periclitetur, his casibus cumulari potest possessorium retinendæ cum petitorio, potes enim petere per iudicis sententiam te confirmari in civili possessione, ne eam amittas, & insuper rem tibi à possessore, qui clam aut precario possidet, restitui. Ceterum si in hoc ipso casu ex profectioe rediens à naturali possessione recipienda repulsus fuisti, vel ob timorem recuperare desperasti, & acquieuisisti, ex eo tempore civili quoque possessione priuatus es, ita ut interdicto recuperandæ

vel conditione. *l. Si quis in tantam, agere possis, juxta l. 1. §. Eum qui. & l. 3. principio. ff. de vi. l. Clam possidere. §. Qui ad nundinas. ff. de acquir. possess.*

Limita III. Quòd in iuribus ac seruitutibus possessor vnà cum possessorio retinendæ confessoriam aut negatoriam in rem actionem cumulare possit, uti docui *c. preced. v. g.* Si iure itineris aut actus per agrum vicini vno anno tricies vsus es, & fundi Domini transitum tuum jam impedire vult, agere potes interdicto *uti possidetis*, tum verò aliud probare non teneris, quàm possessionem tuam, tot actibus acquisitam cum patientia vicini, & insuper turbationem seu impetitionem eiusdem *l. 1. ff. de itinere actusq.* Verum, ut amplius obtineas, potes etiam petitorium adiungere, videlicet, confessoriam in rem actionem, ut à iudice pronuntietur, just tibi competere, quod etiam probare tum debes. *§. aque. Instit. de action.*

CAPITVLVM VI.

Cum dilectus.

PARAPHRASIS.

Si simul iudicio possessorio ac petitorio actum fuit, vtrumque vna sententia terminari debet, tamen si verò ea ita formanda sit, ut de possessione prius pronuntietur, tamen in executione proprietates praualeere debet.

SUMMARIUM.

1. *Causa petitoria & possessorij in eodem iudicio tractari simul possunt, non tantum si cumulatio fiat in eodem libello, aut ab eodem, sed etiam si fiat à diuersis vel in diuersis libellis, si tamen cumulatio vtriusque iudicis fieri possit.*
2. *Sententia super petitorio lata absorbet sententiam latam pro altero super possessione, ita ut huius, pro quo iudicatum est in possessorio, momentanea tantum sit possessio.*

Nota